Maastricht in Beeld

Matthias Soiron

Stadsbouwmeester

65.2

december 2024

Matthias Soiron
Stadsbouwmeester, deel 2

Matthias Soiron was een Maastrichtse bouwmeester, geboren op 28 januari 1748 en overleden op 1 april 1834. Hij was een veelzijdig ontwerper: gebouwen, meubels, tuinen en interieurs en daarvan vooral decoratie. Hij noemde zichzelf zeer bescheiden 'Meester Schrijnwerker en Metzelaar tezamen'.

Zijn stijl was laat 18de eeuwse barok en vroeg 19de eeuws neoclassicisme. De interieurs zijn vooral in Lodewijk XVI-stijl. In interieurs zijn er verschillende objecten die door hem ontworpen zijn:

- trappen
- stucwerk
- supraportes
- schouwen
- plafonds

Deel 1

- trofeeën
- het *motif perspectif*
- kandelaberornamenten
- overigen
- licht en donker

Dit deel

Misschien zijn niet alle getoonde voorbeelden van Matthias, tijdgenoten namen veel van elkaar over. We gaan ze bekijken.
Rechts twee doorgangen: buiten en binnen.

Adres: Diverse plaatsen in Maastricht
Wikipedia: nl.wikipedia.org/wiki/Mathias_Soiron

Een trofee is een oorlogsbuit. De wapens van de overwonnen vijand. Die werden met een touw in een boom gehangen zodat iedereen ze kon zien.

Natuurlijk zijn er kunstenaars geweest die dit konden uitbeelden. Aanvankelijk met wapens, later ook met andere voorwerpen. En zo'n touw kan ook wel mooier, men nam een lint. En het moest natuurlijk opgehangen worden en dus hing het lint aan een spijker. Met een strik.

En dat is dan de opbouw. Bovenaan een strik die met een grote spijker aan de muur hangt. De linten hangen naar beneden en houden de voorwerpen bijeen. Natuurlijk is er gezorgd voor een evenwichtige compositie.

Matthias en tijdgenoten gebruikten dit beeld overvloedig. In natuursteen, gips, hout of als schilderij. Omdat er allerlei verzamelingen van voorwerpen aangehangen konden worden, was het een mooi beeld om het vak of de liefhebberijen van de opdrachtgever te laten zien. Muziekinstrumenten, tuingereedschap, wapens, spullen voor de jacht of visserij, de oogst, de seizoenen, schilderkunst, architectuur, theater... Het is erg interessant om er eens goed naar te kijken om te zien welke voorwerpen er zijn en waar ze voor dienden.

Hiernaast een trofee met wapens. Een helm, een pijlenkoker, twee banieren, twee bogen, een pijl, een *fasces* (de bundel stokken met bijl met een riem er omheen), vaandels, sabels, lansen, een bijl, een schild, en een slinger. En misschien heb ik nog wat over het hoofd gezien. Helemaal onderaan de twee einden van het lint.

En dit alles als stucwerk op een muur.

Verguld, gekleurd, overgeschilderd, teruggebracht in de oorspronkelijke staat, bijna dichtgeschilderd, We zien ze in allerlei toestanden.

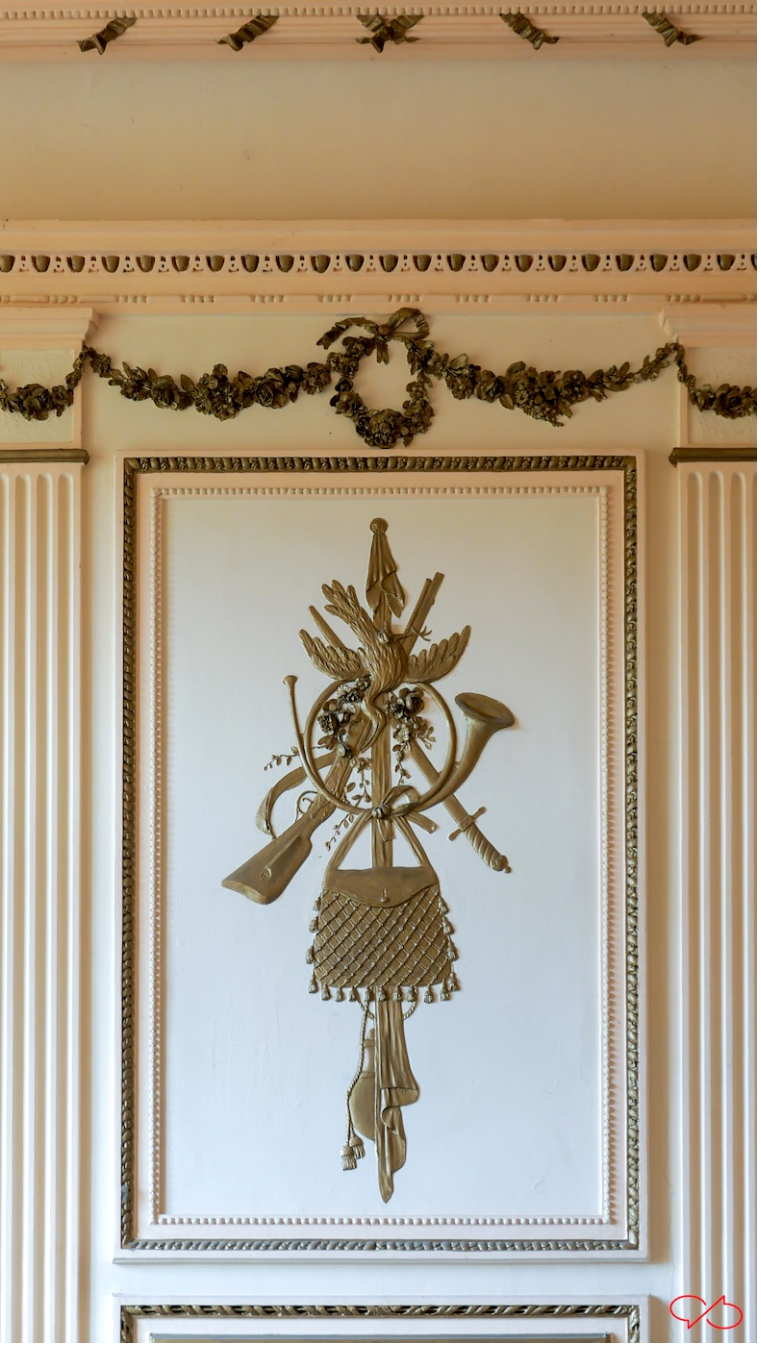

Hierboven een jachttrofee met een jachthoorn, een weitas en een jachtbuit. Hiernaast de graanoogst. Met een zeis, een dorsvlegel, een wan en korenaren.

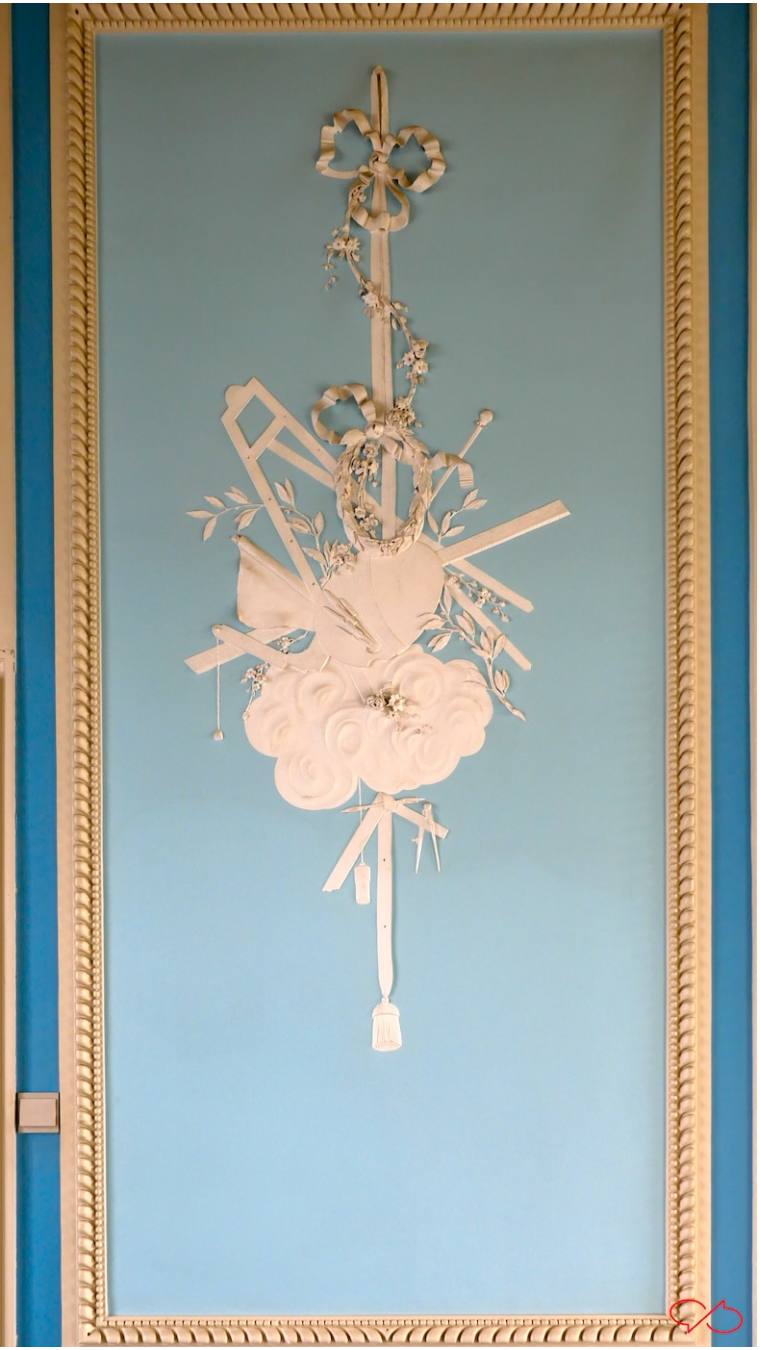

Het *motif perspectif*. Het is niet duidelijk of dit typisch voor Soiron is of dat het ook door anderen werd gebruikt. Het is wel een element dat nogal vaak in Maastricht voorkomt.

Het is een toevoeging aan een rococo ornament, vrijwel altijd aan een krul, de schelp, de rocaille. Het lijkt op een gebouw op een hoek gezien. We zien dan ramen en een dak. Maar men kan er ook een hoek van een tafel in zien met een stuk van de gekrulde tafelpoot. En steeds in perspectief. We zien ze in hout en in steen. Aan meubels maar ook aan pilaren of deurstijlen.

Op de volgende pagina zien we rechtsboven een van twee stenen pilasters van de ingang van de Sint-Servaasbron in het Jekerdal. Valt het u ook op dat het motief verkeerd om zit? De bloemen zitten onder de tafel. Staan beide pilasters op z'n kop?

Kandelaberornamenten. Een kandelaber is een grote kandelaar met twee of meer armen, vaak versierd met krullen en ranken. Zulke kandelaars zijn drie dimensionaal.

Maar dezelfde opbouw kan ook als gestucte wandversiering gebruikt worden. We zien dan een steel die aan twee zijden uitwaaiert. Soms is de steel een vaas waaruit bloemen komen. De versiering is altijd symmetrisch. Met krullen, bloemen, ranken, festoenen, vogels...

Soiron heeft veel meer gemaakt, maar er zijn nog twee bijzondere dingen die aandacht vragen: Aan de rand van Itteren staat de Mariakapel. Het altaar zelf is van steen, het is ontworpen door Mathias Soiron, eind 18de eeuw. De retabel op de achtergrond is geschilderd marmer. In de banier staat: AB EXERCITU CÆLI LAUDATUM GENITRIX VIRGO MARIA: de Heilige Moeder en Maagd Maria zij geprezen. En rechts een stoel zoals Soiron die ontworpen heeft. Deze staat in het Stadhuis.

Vóór de elektrische verlichting ging men heel anders om met duisternis. Wij willen de ruimtes in de woning graag goed verlicht, tot in de hoek. Hier en daar direct licht, verder graag gespreid, wat diffuus, maar wel behoorlijk verlicht. Dat is van nu.

Vroeger leefde men 's avonds vooral in het donker met hier en daar een vlam als lichtbron. Van een haardvuur, een kaars of een olielamp. Het schilderij van Petrus van Schendel, hij werd Meester van het Avondlicht genoemd, laat het erg duidelijk zien: in de buurt van de vlam is wat licht, net voldoende om te lezen, verder is het donker in de kamer. In de hoeken zit een dreiging die de volgende dag verdwenen blijkt te zijn.

Zulke lichtpunten wierpen zwarte schaduwen op de muren, schaduwen die bewogen door het flakkeren van de kaars. Wie met een kaars naar achteren moest, zag de schaduwen wijken en weer groot terugkomen. Maar loop eens langs een schilderij, daar gebeurt dan niet zoveel.

Loop nu eens langs zo'n gestuct reliëf. Plotseling bewegen licht en schaduw, het lijkt alsof de muur tot leven komt. Ieder detail krijgt een randje, de beleving in de ruimte wordt meteen totaal anders.

Wisten Soiron en tijdgenoten dat? Jazeker. En ze maakten er dankbaar gebruik van. Wie er geld voor had, kon de effecten nog vergroten door bladgoud op het stucwerk aan te laten brengen. Dan reflecteerde het schamele kaarslicht op wel heel speciale wijze. Licht, donker en goud. Men kon er vast met open mond en in stomme verbazing naar kijken. Maar zoals ik al zei: de volgende dag was het verdwenen.

Ooit was het armatuur bedoeld voor een kaars, het was een kandelaar. De lamp is eigenlijk wat te fel, maar het idee is duidelijk. Tot slot: Matthias Soiron was een zeer bijzonder mens.

Maastricht in Beeld kortweg MiB

MiB is een fotomagazine voor liefhebbers van de stad Maastricht.
De opzet is simpel: interessante onderwerpen, behoorlijke foto's, korte stukken tekst met wat uitleg en achtergronden en een nette layout.

Dit magazine is gratis en komt uit de Boekenkast van Peter Scheele:
https://pjscheele.nl

Ik wens u veel kijk- en leesplezier.

Peter Scheele

Colofon
Camera: Panasonic Lumix LX100, Make II
Bewerking: Adobe Lightroom Classic 14.0.1
Opmaak: Apple Pages 14.2
Font: Odile Light van Kontour
Foto's, tekst en opmaak: Peter Scheele